

Riktlinjer för **ETIK**

Dokumentnamn Etisk riktlinje för Sigtuna kommun			Dokumenttyp Riktlinjer
Fastställt/upprättad 2018-12-20	Version 1	Senast reviderad -	Giltig till 2020-12-31
Dokumentansvarig/processägare HR-chef		Beslutsinstans Kommunstyrelsen	
Dokumentinformation -			
Dokumentet gäller för Förtroendevalda, chefer och medarbetare i Sigtuna kommun			
Tidigare revideringar -			

Innehåll

1.	Inledning.....	5
1.1	Målgrupp och syfte.....	5
1.2	Vad är etik?.....	5
2.	Legalitet – den offentliga makten utövas under lagarna	6
2.1	Jäv	6
2.2	Muta.....	6
3.	Öppenhet	8
3.1	Yttrandefrihet och tystnadsplikt.....	8
3.2	Att hantera verksamhetsuppgifter.....	8
4.	Att hushålla med skattemedel	10
4.1	Representation	10
4.2	Miljöarbete.....	10
5.	En kultur som motverkar korruption	11
5.1	Om det blir fel.....	11

1. Inledning

1.1 Målgrupp och syfte

Denna riktlinje vänder sig till förtroendevalda, chefer och medarbetare i Sigtuna kommun. Syftet är att tydliggöra Sigtuna kommuns ställningstagande i grundläggande etiska frågor.

Riktlinjen ska ge stöd och vägledning i hur förtroendevalda, chefer och medarbetare bör tänka och agera så att förtroendet för Sigtuna kommun kan vara fortsatt högt.

1.2 Vad är etik?

Etik och moral handlar om vad som är rätt och fel. Moral brukar beskrivas som våra faktiska handlingar och åsikter medan etik är vetenskapen om moralen och förklarar vad som utmärker en god handling. Ur ett etiskt perspektiv är inte lagar tillräckliga för att avgöra om något är rätt. Etiken tar, istället för formella regler, sin utgångspunkt i vad som är gott.

Etikfrågor handlar alltså om våra grundläggande värderingar – vad vi tror på och anser vara gott – och säger något om vår människosyn. Organisationer och samhällen har, precis som individer, sina värderingar och etiska principer.

Etiken är därmed närvarande hos alla och alltid, men betyder inte nödvändigtvis samma sak för alla eller över tid. Därför behöver etiska frågor, moraliska dilemman och grundläggande värderingar ständigt diskuteras och prövas för att vara fortsatt giltiga och styra vårt handlande enligt vad vi faktiskt uppfattar som gott.

Sigtuna kommuns etiska riktlinje utgår från vår värdegrund

Invånaren först

Allas lika värde

Kvalitet i fokus

2. Legalitet – den offentliga makten utövas under lagarna

Alla offentliga organs beslutanderätt måste ha stöd i lag.

Det får inte förekomma någon anledning att ens misstänka att vi låter personliga intressen eller andra irrelevanta omständigheter påverka vårt agerande. Reglerna kring jäv, mutor och offentlighet och sekretess syftar till att undvika situationer och ageranden som kan väcka sådana misstankar om korruption. Om du blir utsatt för otillåten påverkan, exempelvis genom våld eller hot, är det viktigt att rapportera händelsen till din närmaste chef eller gruppleddare.

2.1 Jäv

Reglerna kring jäv syftar till att förhindra att det uppstår intressekonflikter som gör att objektiviteten kan ifrågasättas. Jäv uppstår när en förtroendevald eller medarbetare på något sätt kan anses eller misstänkas ha ett eget intresse i saken eller när andra omständigheter kan riskera att påverka förtroendet för opartiskheten.

Jävsbestämmelserna gäller för alla typer av ärenden hos myndigheten och inte bara sådana som avser myndighetsutövning mot enskild. Till exempel kan jävssituationer uppstå mellan en chef och medarbetare, om dessa är närstående.

Att undvika jävssituationer

Sigtuna kommun ska organisera sin verksamhet så att uppenbara risker för jävssituationer minimeras men det är du som ska handlägga eller besluta i ett ärende som måste ta ställning till om det kan finnas en jävssituation.

Detta gäller även om du har sådan inblandning i ett ärende att det kan tänkas påverka utgången, alltså inte endast när du deltar i den slutliga handläggningen utan även vid beredning av ett ärende. Är du jävig får du som huvudregel varken vidta någon förberedande åtgärd eller delta i ärendets avgörande.

Vid en uppkommen jävssituation, eller om du är osäker, ska du informera din chef eller gruppleddare.

2.2 Muta

Muta är en gåva eller förmån som är olämplig på grund av att den kan antas kunna påverka tjänsteutövningen. Både den som ger eller erbjuder en muta och den som tar emot eller begär en sådan, gör sig skyldig till en brottslig handling. Det är fråga om muta också om gåvan eller förmånen i stället för att överlämnas direkt ges till någon familjemedlem eller att i efterhand få en förmån för att tidigare ha beslutat eller agerat på ett visst sätt.

Det är svårt att på förhand helt klarlägga vad som rättsligt sett är ett mutbrott. För att kunna avgöra det måste det alltid göras en helhetsbedömning av relationen mellan mottagaren och den som erbjuder gåvan, förtroendevalds eller medarbetarens

ställning, gåvans värde för mottagaren och övriga omständigheter. Att förmånens värde för den som erbjuder mutan kan vara väsentligt lägre, saknar betydelse.

Att hantera en misstänkt muta

Det ställs höga krav när du agerar som myndighetsföreträdare och särskilt om du har myndighetsutövande uppgifter. Det är du själv som har ansvar för att inte hamna i en mutsituation. Du kan alltid rådfråga till exempel din chef eller gruppleddare, men det fråntar dig inte ditt personliga ansvar.

Huvudregeln är att alltid avböja en gåva som skulle kunna innebära en muta, men det kan förekomma att du erbjuds förmåner eller gåvor som du av artighetsskäl inte tycker dig kunna tacka nej till. Då kan du ta emot gåvan för Sigtuna kommuns räkning, men inte för ditt personliga bruk. Om det som erbjuds bedöms representera ett värde överstigande ett par hundra kronor ska du alltid informera din chef eller gruppleddare om erbjudandet eller gåvan.

Tänk på att sponsrade studieresor och konferenser också kan innebära mutbrott. Om din medverkan är värdefull för Sigtuna kommuns verksamhet ska den bekostas av kommunen.

Mer information som gäller medarbetare finns i kommunens riktlinje för att förhindra mutor och annan korruption.

3. Öppenhet

En förutsättning för att upprätthålla demokrati är invånarnas möjlighet till insyn och kontroll av offentlig verksamhet. Offentlighetsprincipen innebär att handlingar som upprättas vid eller inkommer till Sigtuna kommun är allmänna. Huvudregeln är att en allmän handling är offentlig och ska lämnas ut vid begäran. En allmän handling som är hemlig enligt bestämmelse om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen, ska dock inte lämnas ut.

Att Sigtuna kommun hanterar allmänna handlingar på rätt sätt är avgörande för att vi ska kunna fullfölja vårt uppdrag och behålla allmänhetens förtroende. Därför ska du, oavsett din roll, känna till vad som gäller kring dokumenthantering.

3.1 Yttrandefrihet och tystnadsplikt

Alla invånare har yttrandefrihet. Emellertid finns viss lagstiftning som inskränker yttrandefriheten, exempelvis bestämmelserna om sekretess och tystnadsplikt.

Du har för övrigt rätt att fritt uttrycka dina tankar, åsikter och känslor, men det är viktigt att du är tydlig med att skilja på när du uttalar dig som företrädare för Sigtuna kommun och när du uttrycker dina privata åsikter.

Meddelarfrihet

För medarbetare gäller särskilt den så kallade meddelarfriheten, det vill säga rätt (men inte skyldighet) att slå larm om brister och muntligen lämna uppgifter till media. Rätten gäller med vissa undantag även sekretessbelagda uppgifter. Meddelarfrihet innebär heller inte att det är tillåtet att lämna ut handlingar som omfattas av sekretess.

När du utövar din meddelarfrihet har du rätt att vara anonym och varken myndighet, journalist eller din chef får efterforska vem som har lämnat uppgiften.

Se mer i kommunens riktlinjer rörande social medier och kommunikation.

3.2 Att hantera verksamhetsuppgifter

Genom de olika register som Sigtuna kommun förfogar över kan du få kännedom om olika personers och företags ekonomiska och personliga förhållanden. Uppgifterna kan i en del fall vara känsliga utan att de skyddas av sekretess. Det är därför viktigt att uppgifterna används korrekt och ändamålsenligt och att information som du fått kännedom om enbart används i det syftet och inte för personliga eller andra ändamål. Felaktig användning av verksamhetsuppgifter skadar tilltron till kommunen och kan innebära dataintrång.

Dataintrång

Bestämmelsen om dataintrång innefattar förbud att olovligen skaffa sig tillgång till uppgifter i datasystem. Alla uppgifter såsom fakta, information eller begrepp som behandlas, lagras eller överförs elektroniskt, omfattas av bestämmelsen.

De databaserade verksamhetssystem som finns inom Sigtuna kommun får endast användas i och för den verksamhet som myndigheten har att utföra.

4. Att hushålla med skattemedel

Den grundläggande demokratiska principen att kommuninvånarna är vår uppdragsgivare ställer krav på vår effektivitet och att vi hushållar med skattemedel. Det innebär att iaktta finansiell återhållsamhet, men också att visa aktsamhet om våra övriga gemensamma resurser. Även när inte du som enskild beslutar i frågan, som när du deltar vid ett internt representationstillfälle, ska du vara medveten om vad som gäller inom Sigtuna kommun.

4.1 Representation

Sigtuna kommuns externa och interna representation ska vara motiverad, måttfull och anpassad till syfte och representationstillfälle. Den ska heller inte kunna uppfattas på annat sätt, varför omgivningens syn på vad som kan anses vara måttfullt måste beaktas. Det är också av särskild vikt att vi som arbetar i Sigtuna kommun följer det regelverk som finns kring förmånsbeskattning, samt våra interna beloppsgränser och ställningstaganden, se vidare kommunens policy om representation.

4.2 Miljöarbete

Sigtuna kommun är en eko kommun och det är viktigt att vi så långt som möjligt bidrar till att minska miljöpåverkan och aktivt strävar efter en hållbar utveckling.

Du kan genom olika val i vardagen minska din miljöpåverkan. Det kan vara val av färdmedel, släcka lampor eller att källsortera avfall. Vi kan också genom att integrera miljöfrågor inom våra professioner bidra till minskad miljöpåverkan. Där är insatserna olika utifrån vilken verksamhet man arbetar med. Det kan till exempel handla om att köpa in produkter, bygga passivhus eller genom att integrera miljöfrågor i undervisningen.

Mötesverksamhet och tjänsteresor

Att mötas och resa i tjänsten är en nödvändig del av Sigtuna kommuns verksamhet. Vi har ansvar för att möten och resor, inklusive val av hotell, sker med hänsyn till både miljö och kostnad, samt medarbetarnas arbetsmiljö.

Huvudregeln är att fysiska möten (som vi betalar för) hålls i Sigtuna kommuns egna lokaler. Möten kan också hållas via Skype eller telefonkonferens utifrån relevans.

När resor är nödvändiga ska vi använda transportmedel som bidrar till att begränsa utsläppen av koldioxid. Aspekter som förlorad arbetstid och resekostnad bör också vägas in vid val av färdmedel. Vi ska överväga möjligheten till samåkning. Sigtuna kommun har även riktlinjer för tjänsteresor.

5. En kultur som motverkar korruption

Ibland är det lätt att veta vad som är rätt eller fel ur ett etiskt perspektiv, men många gånger är gränserna otydliga. I denna riktlinje har vi försökt visa på några av de mest kritiska områden där det finns risk att gå snett och hur du kan tänka och agera för att leva upp till de krav och förväntningar.

Men det viktigaste är att hålla dialogen om etik inom Sigtuna kommun levande. Genom att diskutera värdegrundsfrågor med varandra och hjälpas åt att definiera gränserna mot vad som inte kan betraktas som ett etiskt agerande stärks vi i vår roll och stimulerar en kultur som motverkar korruption.

Sverige är ett av de länder som jämförelsevis med andra länder bedömts ha lägst korruption i världen. Men även enstaka korruptionsfall kan få stor negativ effekt för förtroendet för den offentliga sektorn. Det är därför viktigt att arbeta målmedvetet och långsiktigt för en hög etisk medvetenhet. Missförhållanden måste också utredas och nödvändiga åtgärder vidtas.

5.1 Om det blir fel

Om du upptäcker eller misstänker missförhållanden och beteenden som strider mot Sigtuna kommuns värdegrund eller interna riktlinjer och policys har du möjlighet att rapportera till närmast ansvarig chef. Om du är chef är du skyldig att rapportera om du misstänker oegentligheter.

I Sigtuna finns för medarbetare och förtroendevalda ett visseblåsarsystem där misstankar om oegentligheter kan anmälas anonymt.

Om du är förtroendevald ska du rapportera till din gruppleddare.